

דבר העורכת

ב־28 באוגוסט 1963 נאם מרטין לותר קינג את הנאום שהוכתר כנאום הטוב ביותר במאה העשרים. הוא נאם לפני 250,000 איש בווינגטון שבאיו למצעד מחאה על היחס כלפי השחורים בארצות הברית. וכך הוא אמר:

יש לי חלום שיום אחד תקום אומה זאת ותגשים את משמעותה האמיתית של סיסמתה: "אנו רואים אמיתות אלה כמובנות מאליהן: שכל בני האדם נבראו שווים". יש לי חלום שמדינת המדבר, המזיעה תחת חום אי הצדק והדיכוי, תהפוך לנווה מדבר של חופש ושל צדק. יש לי חלום שארבעת ילדיי יחיו יום אחד באומה בה הם לא יישפטו על פי צבע עורם אלא על פי טיב אישיותם.

הנאום המפורסם הזה עם משפט המפתח "יש לי חלום" נתן לי את ההשראה להקמת כתב עת לחקר ספרות ילדים ונוער בהוצאת מכללת שאנן. פניתי לקולגות בתחום הספרות והלשון מכמה מוסדות אקדמיים וצירפתי אותם לרעיון ולמערכת כתב העת, ובחרנו את השם בעבורו – "בין השורות". החלום הפרטי שלי קרם עור וגידים – לתת לספרות הילדים את המקום המכובד והראוי לה במחקר. לא אחת חוקרים וחוקרות של ספרות ילדים ונוער נאלצים לשלוח את מאמריהם לחו"ל כי בארץ אין במה מתאימה. ובחו"ל, כמו בחו"ל, לא תמיד מתעניינים בספרות ילדים ישראלית. לכן צעד זה היה נחוץ ובעל משמעות. בעולם הדיגיטלי שבו הקריאה הופכת להיות קריאת מסרים קצרים על גבי מסכים ופחות קריאת ספרים, שימת דגש על חקר ספרות ילדים עברית חדשה וישנה והעלאת קרנה, הייתה צעד חשוב ואפילו אמין.

להיות אנשי חינוך משמע לחלום על חברה טובה יותר ומכיוון שאנחנו בחרנו להיות אנשי חינוך, נוסף על היותנו אנשי אקדמיה העוסקים בחקר, משמע שעלינו להתמודד עם הידיעה שהעתיד ישלב בו טכנולוגיה בלי לוותר על עולם הקריאה מתוך ספרים.

הכיננו שמכנים בו את היהודים – "עם הספר", מתפרש אצלנו פעמים רבות בטעות כאילו משתמע מכך שאנחנו קוראים הרבה או כותבים הרבה. אך אנו רואים במושג "עם הספר" מרחב עמוק ודי רחב של טקסטים משותפים, שכולם יודעים אותם. חשוב שכל חלקיו של הציבור יכירו זה את זה. שתולדותיהם של יהודים מרוקאיים, או יהודים אתיופיים, או יהודים רוסיים, או יהודים פולניים יופיעו בספרי הלימוד של כולם, ושהילד המרוקאי, או האתיופי, או הפולני, או הרוסי, או הארגנטינאי, או האמריקאי, או הצרפתי לא יוכל להתעלם מן האחרים. שכולם יצטרכו ללמוד את תולדות כולם. אלה ספרי ההיסטוריה, אך אנחנו לא עוסקים רק בספרי ההיסטוריה, אלא בקיומם של ספרים משותפים במובן הרחב יותר – מספרי קריאה טובים ואיכותיים ועד ארון הספרים היהודי, ומספרי לימוד ועד מקראות לילדים. בגרעין של הטקסטים המשותפים טמון הפוטנציאל לקריאה נוספת. כלומר שיהיו לנו עומק של אסוציאציות כשנצא מבית הספר, מהמכללה או מכל מוסד לימודי אחר. זה אומר שכשנקרא כל טקסט נוסף תיבת התהודה שלנו תהיה רחבה יותר, וכדי שתיבת התהודה הזאת תייצר או תשמר בכלל זהות משותפת, היא צריכה להיות תיבת תהודה משותפת. כתב העת "בין השורות" נועד לעודד קריאה בבסיס של שכבת עומק, שנבנים עליה כל המאמצים האלה, מאמצים שיש בהם מחשבה, רגש וחקר, ושהם גם המקור וגם היעד של הקריאה.

אנחנו לא מעודדים ילדים לקרוא כדי שיצברו ידע, כדי שתהיה הקריאה מצוות אנשים מלומדה. אנחנו מלמדים ילדים לקרוא כדי שיבנו מאבני הבניין את תחושת המשמעות בחייהם, את הבנת העולם מסביבם, את זהותם ואת האחריות לאחיהם בני האדם. תיבת התהודה הזאת תהיה עמוקה, וכל הסיפור הזה מתחיל קודם כול מאיתנו, המוענים והנמענים. ברגע שאנחנו נבין את משמעות הקריאה וההקראה לילדים ואת חשיבותן, ברגע שנבין גם משמעויות עמוקות של טקסט לילדים וגם נהנה מהספרים שאנו קוראים, נוכל להנחיל אהבה זו גם לילדים, ולהנחיל את אהבת החקר לסטודנטים שלנו.

זהו הגיליון האחרון שאני עורכת אותו, אך אשאר ללוות אותו כחברת מערכת. החל מהגיליון הבא תמלא את מקומי ד"ר לילי גלזנר, שהיא חברת מערכת כתב העת מיום היווסדו. במהלך שנות הפצתו התרשמתי עמוקות מהמקצועיות היסודית המעולה שלה בכל הקשור לחקר ספרות ילדים ונוער, הן בקריאה הביקורתית שלה את מאמרי האחרים הן בכתיבתה עצמה. אני שולחת מכאן את ברכותיי ואת איחוליי להצלחתה בתפקיד החדש. אין לי ספק שהיא תמלא אותו על הצד הטוב ביותר באישיותה, בערכיה ובתבונתה הרבה.

קריאה נעימה!

שלכם,

ניצה